Dosarul:nr.2r-3159/23 Judecător: Dorina Cebanița
2-23114569-02-2r-14092023

D E C I Z I E

31 octombrie 2023
mun.Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chişinău

având în componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ion Secrieru

Judecătorii Vitalie Cotorobai și Marina Anton

examinând fără participarea părților, recursul declarat de ***** în cauza civilă la cererea depusă de avocatul Balanici Marina în interesele petiționarului Zgurean Valerii, persoana interesată Biroul notarial „Pietraru Iurie” cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, împotriva încheierii Judecătoriei *****, prin care cererea a fost restituită,

c o n s t a t ă:

La 08.08.2023, avocatul Balanici Marina în interesele petiționarului Zgurean Valerii, persoana interesată Biroul notarial „Pietraru Iurie” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii.

Prin încheierea Judecătoriei *****, s-a restituit în temeiul art.170 alin.(1) lit.a) CPC, cererea depusă de cererea depusă de avocatul Balanici Marina în interesele petiționarului Zgurean Valerii, persoana interesată Biroul notarial „Pietraru Iurie” cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii pe motiv că petiționarul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară, inclusiv prin mediere, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de cauze sau de contractul părților.

La data de 15 august 2023, Zgurean Valerii reprezentat de avocatul Marina Balanici a declarat recurs împotriva încheierii primei instanțe din 15 august 2023, solicitând casarea acesteia cu trimiterea cauzei pentru examinare în instanța de fond.

În motivarea recursului a invocat că nu este de acord cu încheierea primei instanțe deoarece o consideră ca ilegală și neîntemeiată, fiindcă în procedura specială nu este obligatorie respectarea procedurii prealabile.

La fel, indică că încheierea de restituire a cererii petiționarei de către prima instanță pe motiv că petiționarului Zgurean Valerii nu a prezentat acte ce ar dovedi un eventual refuz al notarului privind eliberarea certificatul de moștenitor, această circumstanță ar permite instanței să califice că petiționarul a respectat procedura extrajudiciară, or instanța reiterează că constatarea acestui fapt este posibil exclusiv pe cale notarială și numai în cazul refuzului

notarului de a eliberat certificatul de moștenitor, cererea se depune în instanța de judecată.

În acest sens afirmă reprezentantul petiționarului că nu se regăsește nici într-o formă legală nici procedură prealabilă obligatorie pentru astfel de categorii de pricinii, iar concluzia primei instanțe precum că procedura prealabilă poate constitui o rațiune de eficientă capabilă să asigure soluționarea mai rapidă a unor categorii de litigii, este eronată, nefiind aplicabilă la examinarea cererii privind constatarea faptului acceptării succesiunii, intentată de petiționarului Zgurean Valerii, deoarece la caz, cererea a fost înaintată în procedură specială și nu există nici un litigiu, petiționarul solicită instanței de judecată constatarea unui fapt juridic, ce ar permite de a dobîndi dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile, testate printr-un testament, care conține voința a unei persoane decedate și care urmează a fi respectată.

Astfel, consideră recurentul că instanța de judecată prin acțiunile sale creează impedimente accesului la justiție fapt prin care cauzează reclamantului prejudicii considerabile.

În conformitate cu art.426 alin.(3) CPC, (3) Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinţei la recurs, fără examinarea admisibilităţii şi fără participarea părţilor.

Analizând argumentele invocate în cererea de recurs, în cumul cu materialele cauzei, Colegiul Civil consideră recursul pasibilă admiterea acestuia cu casarea încheierii contestate, pe motivul încălcării normelor de drept procedural, cu restituirea cauzei la rejudecare din următoarele.

În conformitate cu art.427 lit.b) CPC, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parţial încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

Potrivit dispozițiilor art.432 alin.(1) și (2) CPC părţile şi alţi participanţi la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esenţială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Conform prevederilor art.170 alin.(1) lit.a) CPC, judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă:

a) ***reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară***, inclusiv prin mediere, ***prevăzută de*** lege pentru categoria respectivă de cauze sau de ***contractul părţilor***.

Conform prevederilor art.281 alin.(2) CPC, instanţa judecă cauzele în care i se cere să constate:

a) raporturile de rudenie;

b) întreţinerea persoanei;

c) înregistrarea naşterii, adopţiei, căsătoriei, divorţului şi decesului;

d) recunoaşterea paternităţii;

e) decesul la o anumită dată şi în anumite împrejurări;

f) ***acceptarea unei succesiuni şi locul ei de deschidere***;

g) producerea unui accident;

h) posesiunea, folosinţa şi dispoziţia unui bun imobil în drept de proprietate;

i) apartenenţa documentelor constatatoare de drepturi (cu excepţia documentelor militare, buletinului de identitate, paşaportului şi a certificatelor eliberate de organele de stare civilă) la o persoană al cărei nume indicat în document nu coincide cu numele din certificatul de naştere, buletinul de identitate sau din paşaport;

j) concubinajul, în cazurile stabilite de lege;

k) faptul represiunii politice;

l) detenţiunea în lagărele de concentrare (ghetouri);

m) răspândirea informaţiei care lezează onoarea, demnitatea şi reputaţia profesională dacă autorul informaţiei nu este cunoscut;

n) alte fapte cu valoare juridică.

Potrivit art.282 alin.(1) lit.b) CPC, instanţa judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care: petiţionarul nu are o altă posibilitate de a obţine sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită.

La rândul său, dispozițiile art.284 alin.(1) lit.c), alin.(2) CPC, statuează expres că în cererea de constatare a faptului cu valoare juridică se indică, probele care confirmă faptul şi care adeveresc imposibilitatea obținerii documentelor necesare sau reconstituirii pe cale extrajudiciară a documentelor pierdute, confirmând respectarea procedurii prealabile în cazurile stabilite de lege.

În speță, Colegiul constată că la 08.08.2023, avocatul Balanici Marina în interesele petiționarului Zgurean Valerii, persoana interesată Biroul notarial „Pietraru Iurie” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii.

Prin încheierea Judecătoriei *****, s-a restituit în temeiul art.170 alin.(1) lit.a) CPC, cererea depusă de cererea depusă de avocatul Balanici Marina în interesele petiționarului Zgurean Valerii, persoana interesată Biroul notarial „Pietraru Iurie” cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii pe motiv că petiționarul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară, inclusiv prin mediere, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de cauze sau de contractul părților.

La data de 15 august 2023, Zgurean Valerii reprezentat de avocatul Marina Balanici a declarat recurs împotriva încheierii primei instanțe din 15 august 2023, solicitând casarea acesteia cu trimiterea cauzei pentru examinare în instanța de fond.

Raportând exigențele Legii la circumstanțele de fapt, Colegiul constată actul judecătoresc în speță contestat este emis cu încălcarea normelor procedurale, ce reprezintă aplicarea eronata a prevederilor legale, or, în condițiile în care petiționara s-a adresat în instanță cu cerere în procedură specială, care potrivit prevederilor legale enunțate supra nu prevede respectarea procedurii prealabile, fiindcă dispozițiile art.170 alin.(1) lit.a) CPC se aplică doar în procedura contencioasă, litigioasă, cînd potrivit art.166 alin.(1) CPC oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept și depune în instanţa competentă o cerere de chemare în judecată (capitolul XII ***ACŢIUNEA CIVILĂ***), pe când petiționara a sesizat instanța de judecată cu cerere în procedura specială, care este prevăzută de capitolul XXIV ***CONSTATAREA FAPTELOR CARE AU VALOARE JURIDICĂ***, procedura specială care nu prevede

procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară, ***or calea extrajudiciară urmează a fi respectată în cazul în care este prevăzută de lege pentru categoria respectivă de pricinii sau de contractul părților, judecată în procedura contencioasă respectiv concluzia primei instanței de restituie a cererii lui Zgurean Valeriiîn temeiul art.170 alin.(1) lit.a) CPC***, pe motiv că de către petiționar la depunerea cererii nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară, este una arbitrară și nejustificată.

Or, însăși faptul neexercitării de către petiționar a dreptului său de moștenitor legal în termenul de 6 luni de zile prevăzut expres de art.1517 Cod civil, constituie un impediment pentru eliberarea de către notar a certificatului de moștenitor.

Ba mai mult, instanța de fond la emiterea încheierii de restituire a cererii petiționarii nu a luat în consideratei faptul că la depunerea cererii petiționarul a anexat acte potrivit cărora se atestă că ultimul s-a adresat la notar pentru deschiderea procedurii succesorale după decesul Eleonorei Șrefîrța, urmat la data de 02.11.2008 asupra activului succesoral , luînd în considerație faptul că petiționarul nu s-a adresat la biroul notarial în termen de 6 luni după decesul Eleonorei Ștefîrță, temei pentru care este necesar de a constata faptul acceptării succesiunii de către petiționarul Zgurean Valerii după decesul Eleonorei Ștefîrță în condițiile art. art.281-285 CPC.

Aici este important de menționat că nu se regăsește nici într-o normă legală nici procedură prealabilă obligatorie pentru astfel de categorii de cauze civile. Concluzia prime instanțe precum că procedura prealabilă poate constitui o rațiune de eficiență capabilă să asigure soluționarea mai rapidă a unor categorii de litigii, este la fel eronată, nefiind aplicabilă la examinarea cererii privind constatarea faptului acceptării succesiunii, intentată de petiționarul Zgurean Valerii, deoarece la caz, cererea a fost înaintată în procedura specială și nu există nici un litigiu, or petiționarul solicită instanței de judecată constatarea unui fapt, ce ar permite de a dobândi dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile, testate printr-un testament, care conține voința a unei persoane decedate, și care urmează să fie respectată.

Instanţa reţine în acest sens că respectarea principiului preeminenţei dreptului constituie una din exigenţele unui proces echitabil în sensul art.6 par.(1) din Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale (Roşca c. Moldovei, nr.6267/02 din 22.03.2005, par.24, f.d.28).

Inserat în preambulul Convenţiei Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în acelaşi timp atât un important impuls la adoptarea Convenţiei (Golder c. Regatului Unit al Marei Britanii, nr.4451/70 din 21.02.1975, par.34, f.d.30), cât şi parte integrantă a Convenţiei în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenţiei de la Viena, nu poate fi neglijat la soluţionarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.12 CPC.

Conform dispoziţiilor art.1 alin.(3) al Constituţiei Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudenţa constantă a Curţii Constituţionale, (hotărârea Curţii Constituţionale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituţionale ale statului de drept o constituie obligaţiunea statului, autorităţilor lui publice, instituţiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuţiilor lor stabilite de Constituţie şi Legi, iar instanţa de judecată nu constituie o excepţie în acest sens.

Colegiul reiterează că potrivit principiului preeminenţei dreptului, condiţie sine qua non a unui proces echitabil în sensul art.6 al Convenţie, pricinile civile se soluţionează în

temeiul Legii, potrivit regulilor stabilite la art.12 CPC. Or, admiterea de către instanţă a altor principii de soluţionare a pricinilor civile decât cele stabilite de Lege este contrară exigenţelor de echitate a procesului, având drept consecinţă încălcarea drepturilor participanţilor la proces, art.art.9, 20, 22, 26 CPC.

În aceiași ordine de idei, instanța de recurs consideră întemeiate argumentele cererii de recurs, cu referire la faptul că prevederile normelor de drept procedural au fost interpretate eronat de prima instanță, or, precum a fost stabilit, prima instanță a emis încheierea de restituire a acțiunii contrar prevederilor art.170 alin.(1) lit.a) CPC pe motiv că petiționarul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară.

De asemenea, instanța de recurs consideră argumentele cererii de recurs cu privire la netemeinicia încheierii contestate întemeiate și care urmează a fi luate în considerație, or, în opinia Colegiului civil, argumentele respective vizează circumstanțe ce țin de interpretarea eronată a normelor de drept procedural, la fel și instanța în speța dată examinează în exclusivitate legalitatea încheierii contestate prin aplicarea normelor de drept material, fără a se intra în fondul cauzei.

Astfel, Colegiul Civil conchide că lipsesc temeiurile, ce ar justifica menținerea încheierii emise de instanța de fond, fiind un act judecătoresc defectuos.

Prin prisma acestor raționamente, ținând cont de faptul că, cererea de recurs este întemeiată, iar erorile comise de către instanța de fond nu pot fi corectate de către instanța de recurs, Colegiul ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de ***** de a casa încheierea Judecătoriei *****, cu remiterea cauzei la rejudecare, în același complet de judecată.

În conformitate cu art.427 lit.b) CPC, Colegiul Civil

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de *****

Se casează încheierea Judecătoriei *****, pronunțată în cauza civilă la cererea depusă de avocatul Balanici Marina în interesele petiționarului Zgurean Valerii, persoana interesată Biroul notarial „Pietraru Iurie” cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii cu restituirea cauzei spre rejudecare.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, Ion Secrieru

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Marina Anton